

Oud Nuus

jaargang 45 - nummer 175 - juni 2014

GEMEENTEWAPEN DEUGT (AL EEUWEN) NIET

KALSLAGEN: TUSSEN HOLLAND EN STICHT

MAARTEN NOORDAM (1)

HADLEY HONDERD

DE EILANDERS

En verder: Excursie Goes, Otterklem, Broek op Bovenland, Nostalgisch filmfestival

De Eilanders

een (bijna) vergeten West-friese familie in de Haarlemmermeer en Aalsmeer.

In 1913 verhuisde Klaas Eilander (22-3-1877 – 11-6-1937) met zijn gezin vanaf de Aalsmeerderdijk naar Aalsmeer om een koffiehuis te beginnen in een nieuw gebouwde woning op de hoek van de Van Cleeffkade en Marktstraat en later een groothandel in boter en kaas Marktstraat 17. Tijdens een familiebijeenkomst 100 jaar later in 2013 met drie kleinkinderen bleek dat de nakomelingen van Klaas Eilander nauwelijks op de hoogte waren van de familiegeschiedenis van hun grootvader. Reden genoeg om voor kleinzoon Klaas Maarse Kzn. om de hem bekende verhalen en gegevens over de familie Eilander overgeleverd door zijn moeder, Trijntje Maarse-Eilander, op schrift te stellen en op zoek te gaan naar ontbrekende gegevens. De speurtocht in de archieven van Hoofddorp en Noord-Holland bracht onbekende en interessante gegevens over de “handel en wandel” van de Eilanders aan het licht.

Het dorp Groshuizen in 1740, met op de achtergrond de dorpskerk uit 1662. Sepia tekening Abraham de Haan (1707-1748)

De Eilanders, een West-Friese familie

De voorvaderen van Klaas Eilander waren bewoners van West-Friesland en leefden met name in Wijdenes en omstreken als landman, veehouder of herbergier. Wijdenes is een klein dorp tussen Hoorn en Enkhuizen tegen de Zuiderzeedijk. De tot nu toe oudst bekende voorvader van grootvader Klaas Eilander is Klaas Remmertsz. Eijlander, overleden 27-4-1784 te Wijdenes. Uit een 2e huwelijk van Klaas in 1751 werd op 27 maart 1757 te Wijdenes Pieter Eilander geboren. Pieter trouwde op 27 april 1785 te Wijdenes met Maartje Frans Galis. Twee jaar later op 31 mei 1787 overleed hij echter op 30 jarig leeftijd te Oostblokker. Zijn vrouw was tijdens zijn overlijden in verwachting van hun zoon Pieter, die op 31 januari 1788 in Oostblokker geboren werd. Pieter Pietersz. heeft zijn vader dus nooit gekend. Zijn moeder Maartje hertrouwde 28 februari 1790 met Klaas Korver te Wijdenes.

Pieter Pietersz. Eilander werd landman en trouwde 1 augustus 1809 met Grietje Meynder Sweed of Smeed. Uit dit huwelijk werden in Wijdenes drie kinderen geboren: Klaas, 5 oktober 1809, Meindert, 20 februari 1811 en Antje, 22 juli 1820. Pieter overleed 15 mei 1822 te Wijdenes op 36 jarige leeftijd.

Zoon Meindert was veehouder en woonde te Groothuizen of Groshuizen en Wijdenes. Meindert werd tweemaal weduwnaar en uit het 2e huwelijk werd 21 november 1848 te Avenhorn zoon Pieter Eilander geboren. Al dezer Eilanders waren Nederlands Hervormd.

Van West-Friesland naar de Haarlemmermeerpolder.

De economische omstandigheden in Nederland verkeerden na de Franse bezetting in de eerst helft van de 19e eeuw in een dieptepunt. Veel steden maar ook het platteland kenden een grote malaise. Telde Enkhuizen in 1622 nog 20.000 inwoners, in 1815 waren er nog maar 5000 inwoners. De economische omstandigheden in het agrarische West-Friesland waren eveneens slecht. De levensomstandigheden van de Eilanders zullen derhalve ook weinig rooskleurig geweest zijn. Grote bouwprojecten in Holland zoals het graven van het Noord-Hollands Kanaal en de droogmaking van de Haarlemmermeerpolder in de jaren 1848-1852 zorgden voor economische opleving en werkgelegenheid.

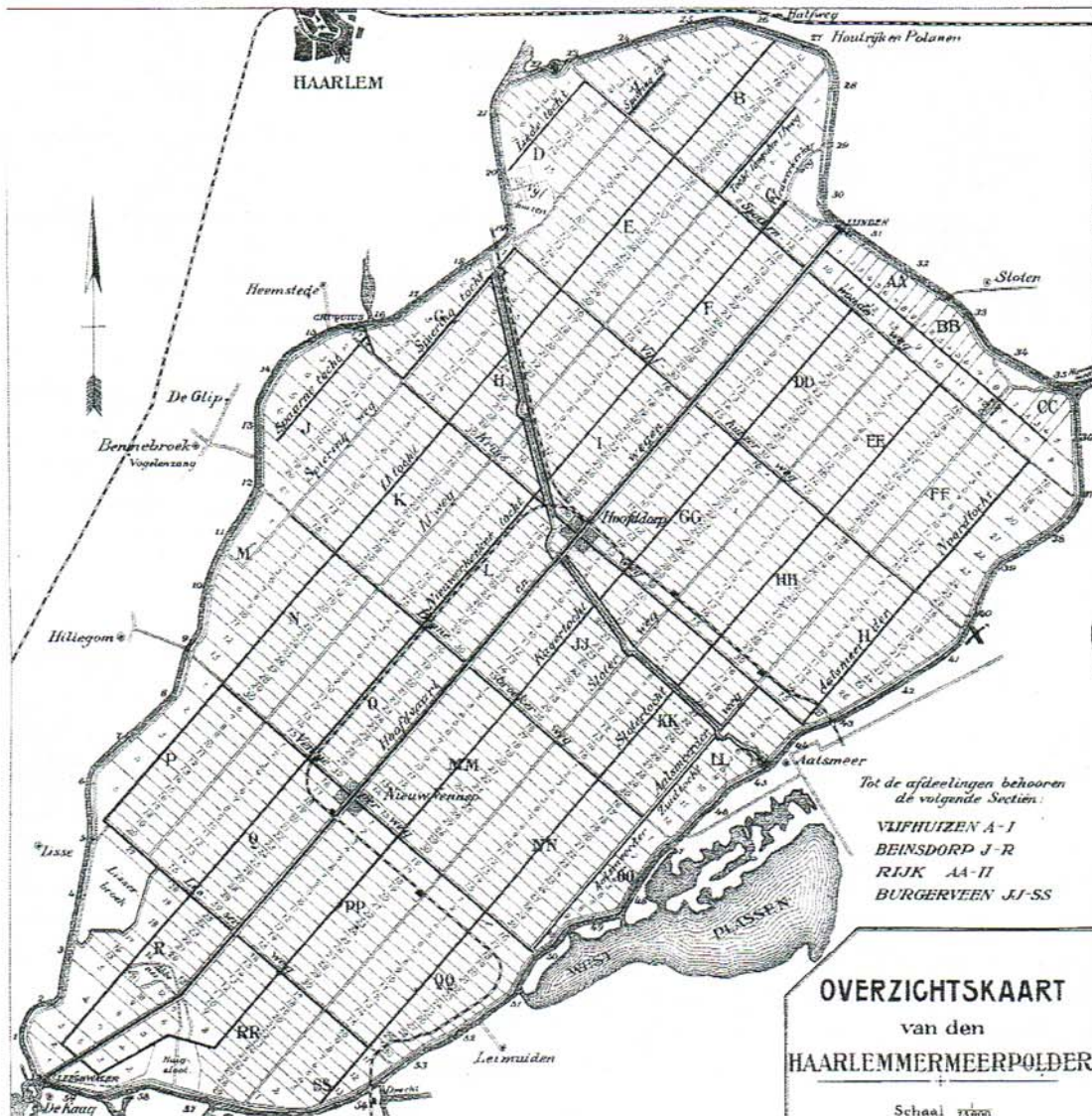

Zeer waarschijnlijk waren economische motieven de aanleiding voor de 54 jarige weduwnaar Meindert om samen met zijn 17-jarige zoon Pieter in 1865 vanuit Oudendijk naar de Haarlemmermeer te verhuizen. Meindert zag mogelijk in de Haarlemmermeer een betere toekomst voor hem zelf en zijn enige zoon. Zijn broer Klaas en zus Antje bleven aanvankelijk nog in Wijdenes wonen, maar verhuisden een paar jaar later ook naar de Haarlemmermeerpolder.

2 Februari 1865 werden Meindert als veehouder en zoon Pieter zonder beroep ingeschreven in de Haarlemmermeerpolder. Meindert nog als een Eijlander en Pieter als Eilander. Meindert werd geen veehouder maar pontwachter aan de Ringdijk ter hoogte van de Vijfhuizerweg (wijk II 16). De Haarlemmermeer was destijds in tal van secties verdeeld aangegeven met letters. Veel later kreeg de Ringdijk verschillende namen en de woonhuizen eigen nummers.

Meindert beschikte in 1867 als pontwachter over een nieuwe (bedrijfs)woning, maar nu in sectie FF ringdijk, dit was ter hoogte van de Nieuwe Meer. Hij betaalde voor deze woning tweemaal 12 guldens voor 12 maanden. Zijn zoon Pieter woonde bij hem in, maar vervulde in die jaren ook zijn militaire dienst, want bij zijn huwelijk op 28 januari 1869 overlegde hij "het bewijs dat door den

Een geromantiseerde afbeelding van het stoomgemaal de Cruquius. De droogmaking van het Haarlemmermeer was in de 19e eeuw een enorme waterstaatkundige prestatie

De Haarlemmermeerpolder met de verschillende secties rond 1865

De Kanaaldijk of Ringdijk bij Aalsmeer waar de Eilanders vanaf 1868 woonden. voor de Het café of bootstation bevond zich links buiten de foto. Interessant is de houten handwijzer links die de halteplaats voor de passagiersschepen aangaf en aan de kanaalkant de meerpalen voor het vastleggen van de boten. Geheel rechts in de verte de molen De Korenschoof van Wentzel.

bruidengom zijn verplichtingen omtrent de Nationale Militie is voldaan”.

Meindert zocht in die jaren naar ander werk en een nieuwe woning en 4 juni 1868 kocht hij aan de Ringdijk (de huidige Aalsmeerderdijk) ter hoogte van de dorpskerk van Aalsmeer voor f.1800,00 “een huis wat ingericht was tot herberg”. Hiervoor diende hij wel een hypotheek af te sluiten wat echter geen belemmering voor hem en de hypotheekverstrekker was. De herberg was

tevens een bootstation voor de vracht- en passagiersboten van Stoombootmaatschappij Carsjens, die vanaf 1857 een geregelde lijndienst tussen Amsterdam en Leiden onderhield. De periode van vader en zoon Eilander als kastelein aan de Aalsmeerderdijk en andere ontwikkelingen zullen in deel II van deze Eilanderserie beschreven worden.

Klaas Maarse Kzn.

Bronnen:

Genealogische gegevens van de Eilanders verstrekt door Jan van der Meer en Huib de Vries.

AELSMEER, beknopte geschiedenis van een opmerkelijk dorp, hoofdstuk 14, Het vervoer, Stichting Oud Aalsmeer, Aalsmeer 1992.

De Geschiedenis van Holland 1795 - 2000, deel III a, onder redactie van Thimo de Nijs en Eelco Beukers, Hilversum 2003.

Foto's

Een kabinet van Westfrieze Gezichten, Bussum 1969, De Geschiedenis van Holland 1795 - 2000, deel III a, pag. 131 en fotoarchief Klaas Maarse.